

Două necropole din secolul IV e.n. recent descoperite în sud-estul Munteniei

MIRCEA MUNTEANU, FLORIN RĂDULESCU

În primăvara anului 1989, la Muzeul Județean Călărași a fost anunțată descoperirea unor morminte cu inventar, în două puncte de pe teritoriul județului: Boanca și Călărași (B-dul Păcii).

Intervenția în punctele amintite a scos la lumină două necropole din secolul IV e.n., ce vin să întregescă cunoștințele despre imaginea acestei perioade, în sud-estul Munteniei.

În ciuda venirii noastre prompte pe șantierul de la Boanca și a cererii exprese, exprimate în scris, de a se înceta lucrările de îmbunătățiri funciare în zona respectivă, acestea au continuat. Eforturile noastre s-au îndreptat mai întâi spre cercetarea mormintelor deja afectate de lucrările de excavație (aproape toate — vezi figura 1, casetele C₁—C₆) și apoi de a încerca să descoperim morminte neatinse de excavații, efort concretizat în S₁, S₂, S₃.

Trebuie precizat că anterior sosirii noastre pe șantier, toată suprafața carierei era decoperată deja pînă la o adîncime de 0,50 m, un mare număr de morminte de incinerăție fiind distruse. Menționăm că am găsit resturile a cel puțin 10 morminte între S₁—S₂—S₃. Toate adîncimile pe care le dăm în continuare, trebuie rectificate prin adăugarea a aproximativ 0,50 m.

Prima observație pe care o putem face este că aici a existat o necropolă birituală, situată pe o pantă lină, orientată spre vest, foarte aproape de apa Mostiștei. Din păcate, nu am putut repera și așezarea.

Disponerea mormintelor de înhumație și a celor de incinerăție ne îndreptățește să sperăm că vom putea continua săpăturile în campania următoare, în speranța că măcar o parte a mormintelor de înhumație, la nord de zona excavată, a rămas neatinsă.

În dreptul secțiunii S₃, unde am ajuns la adîncimea de -1,50 (+0,50 m) s-a găsit și o piesă auriaciană.

Situația mormintelor

Mormîntul 1 (fig. 1/M.1) — înhumat; adîncimea 2 m; groapă rectangulară, colțuri rotunjite; orientarea NE—SV; scheletul depus pe spate, miinile ușor îndoite din cot; piciorul stîng îndoit din genunchi; afectat de excavator la partea inferioară; inventar: piepten de os lîngă tibia stîngă (1), cușitaș de toaletă din bronz (5), pensetă de bronz sudată prin oxizi naturali de un corp metalic ce se prelungeste cu o bucată lemn (2), o cataramă ovală din bronz cu placă rectangulară de prins cureaua, prevăzută cu două nituri de argint, situată pe bazin (3), alături de ea o fibulă de bronz cu piciorul întors pe dedesubt (4); vas piriform de mici dimensiuni din pastă zgrunțuroasă, între picioare, aproape de rotula dreaptă (6) și oală din pastă cenușie fină, cu buza orizontală, lîngă tibia stîngă, secționată pe jumătate de excavator (9); depunerile de ofrande se compun din: părți de schelet de animal imediat sub bazin, capul animalului fiind în partea dreaptă a scheletului uman, sub antebrațul drept (8); oase de pasăre, lîngă piciorul stîng și sub vasul din pastă cenușie fină (7), mai multe oase presărate deasupra scheletului (10).

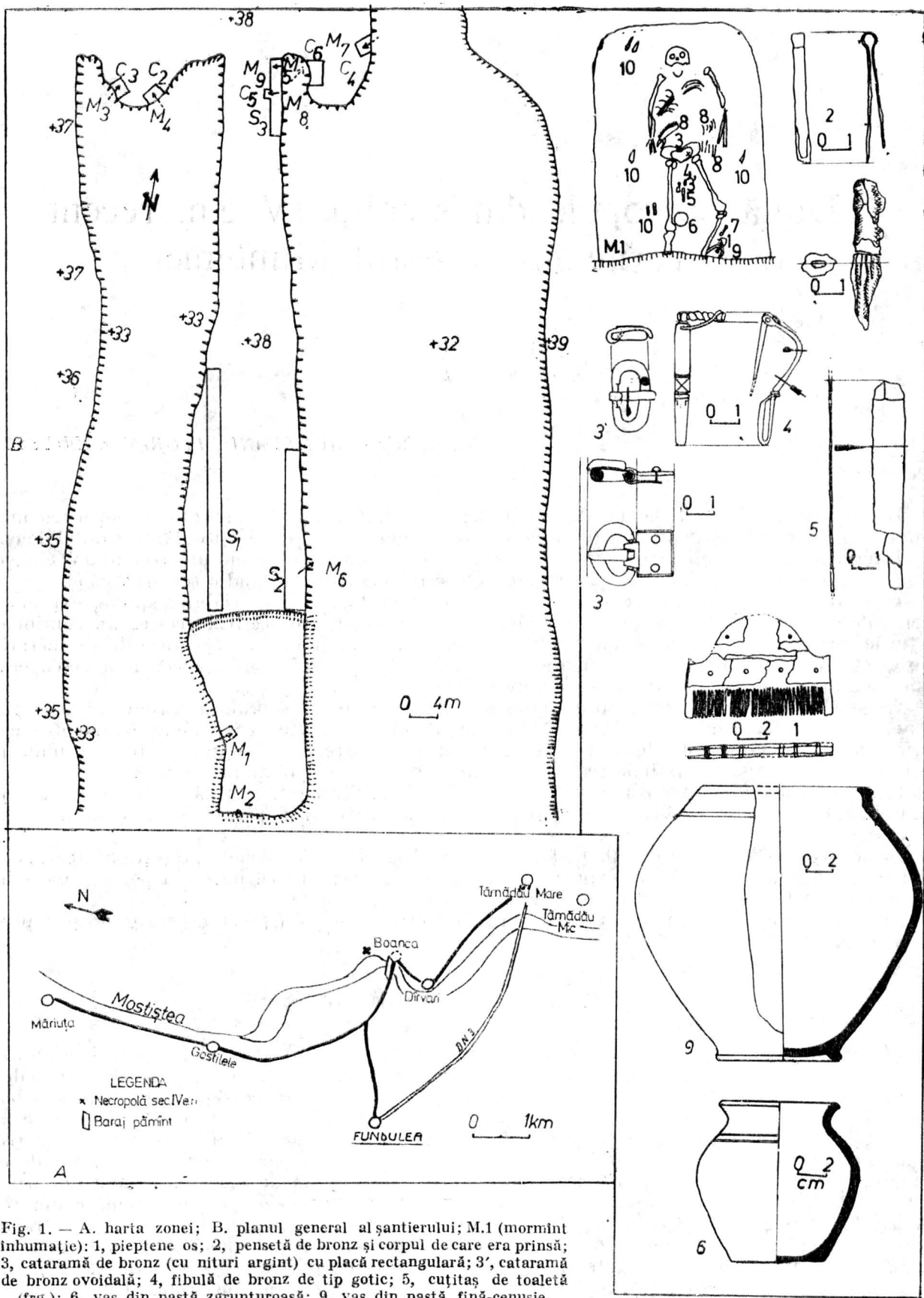

Fig. 1. — A. harta zonei; B. planul general al șantierului; M.1 (mormint înhumație); 1, pieptene os; 2, pensetă de bronz și corpul de care era prinsă; 3, cataramă de bronz (cu nituri argint) cu placă rectangulară; 3', cataramă de bronz ovoidală; 4, fibulă de bronz de tip gotic; 5, cuțitaș de toaletă (frag.); 6, vas din pastă zgrunțuroasă; 9, vas din pastă fină-cenușie.

Mormîntul 2 (fig. 2/M.2) — incinerat; adîncimea 0 m (+0,50 m); tăiat pe jumătate de excavator; urna de incinerare din pastă cenușie fină în stare fragmentară (fig. 2/M.2); capac din strachină (?) arsă oxidant (fragmente recuperate nu ne mai permit reconstituirea vasului decât ipotetic).

Mormîntul 3 (fig. 2/M.3) — înhumat; adîncimea 1,15 m (+0,50 m); groapă rectangulară cu colțuri rotunjite; orientare NE—SV; scheletul întins pe spate, cu picioarele încrucișate sub genunchi (piciorul stîng peste cel drept), craniul zăcea pe partea stîngă; inventar: fibulă din argint cu semidise și piciorul romboidal, pe umărul drept (1); fibulă de bronz cu piciorul întors pe dedesubt, pe umărul stîng (8); mărgică de sticlă albastră, poliedrică, fațetată, pe craniu (2); cataramă de bronz cu placă rectangulară pentru prins cureaua, găsită pe coloana vertebrală în zona lombară (3); cuțitaș de toaletă (5) și ac din bronz (4), ambele (acul cu partea inferioară îndoită), între brațul stîng și schelet; pieptene de os (6), într-un fund de vas din pastă zgrunțuroasă (6), lingă piciorul stîng; fusaiolă spartă în două, puțin mai jos de prima fusaiolă (10); 6 mărgelile cornalină polifațetată, aplatizate (0), 37 mărgelile de coral tubulare (x), o mărgică de chihlimbar (9) și una dintr-un calcar organic în jurul gîtului (11), găsite pe piept și pe lingă coloana vertebrală; 6 vase depuse de-a lungul piciorului stîng.

Activitatea „descoperitorilor” a dus la distrugerea vaselor depuse în morminte, ce se vedeau din malul proaspăt săpat.

Nu mai știm poziția exactă a fundului de vas în care era pieptenul de os și a vasului numerotat cu nr. 12. Pe craniu și umărul stîng s-au descoperit un schelet de animal și oase de pasăre, rămase din ofrandă.

Mormîntul 4 — înhumat; aceeași adîncime ca la M.3; 1,15 m (+0,50 m); fundul gropii ușor albiat; s-au recuperat doar craniul și alte cîteva fragmente de oase; orientarea probabilă VNV—ESE.

Mormîntul 5 (fig. 3/M.5) — înhumat; distrus de excavator; în profil s-a păstrat forma gropii care era destul de mare și avea o treaptă; s-au recuperat două vase din pastă cenușie fină.

Mormîntul 6 (fig. 3/M.6) — înhumat; distrus de excavator, au rămas doar oasele de la picioare, de la genunchi în jos; adîncimea 0,65 m (+0,50 m); groapă rectangulară cu colțuri rotunjite; orientarea probabilă: ENE—VSV; picioarele — atît cît se păstrează din ele — erau așezate în poziție normală, paralele; inventar: plăcuță pentru închiderea încălțămîntei, din bronz (2), sub tibia dreaptă, cataramă de bronz cu placă pentru prins cureaua rotundă, zimțată pe margini, lipită de capătul tibiei drepte, lateral (3); plăcuță pentru închiderea încălțămîntei, în poziție verticală, cu cataramă similară cu prima, în prelungirea ei, la capătul inferior, în extremitatea sud-vestică a gropii (4); cană de lut ars (1) din pastă cenușie fină, depusă lingă genunchiul drept.

Mormîntul 7 (fig. 3/M.7) — înhumat; adîncimea 1,04 m (+0,50 m); orientare: VSV—ENE; groapă rectangulară, cu colțurile ușor rotunjite, o latură lungă, mult curbată în afară; scheletul întins pe spate, cu craniul pe dreapta, picioarele îndoite din genunchi; nu are inventar și nici depunere rituală de ofrande; craniul, bazinul și genunchii mai sus decît scheletul, cu aproximativ 12 cm.

Mormîntul 8 (fig. 3/M.8) — înhumat; adîncimea 0,60 m (+0,50 m); groapă rectangulară cu colțuri ușor rotunjite; orientarea: V—E; scheletul întins pe spate, picioarele paralele, mîinile aduse peste abdomen (antebrațele), mina stîngă fiind deasupra, iar maxilarul inferior alături. Scheletul nu prezintă nici o urmă de deranjare.

Mormîntul 9 (fig. 3/M.9) — înhumat; adîncimea 1,30 m (+0,50 m); orientare VSV—ENE; groapă rectangulară cu colțurile ușor rotunjite. Scheletul întins pe spate, ușor oblic față de laturile gropii; craniul culcat pe partea stîngă, mîinile pe lingă corp, iar picioarele dispuse paralel. Scheletul pare a fi fost deranjat de o rădăcină de pom, maxilarul desprins de la locul lui, dar aflat tot în zonă; inventar: o amforetă sub cap (1) și un pahar de sticlă aflat în poziție verticală în prelungirea mîinii drepte, aproape de femurul drept (2).

La data venirii noastre pe șantier, lucrătorii recuperaseră 7 vase de lut ars, de diferite forme și mărimi, pe care le-am reunit în figura 3/pass. Nu știm dacă provin dintr-un singur mormînt sau din mai multe și nici ce fel de morminte erau.

★

Ritul de înmormîntare: din totalul de 9 morminte, 8 sînt de înhumare, unul de incinerare. Din păcate, mormintele de incinerare au fost distruse de decopertarea carierei, astfel încît nu se mai pot face observații de ordin stratigrafic. Putem face doar precizarea că în zonă au fost și

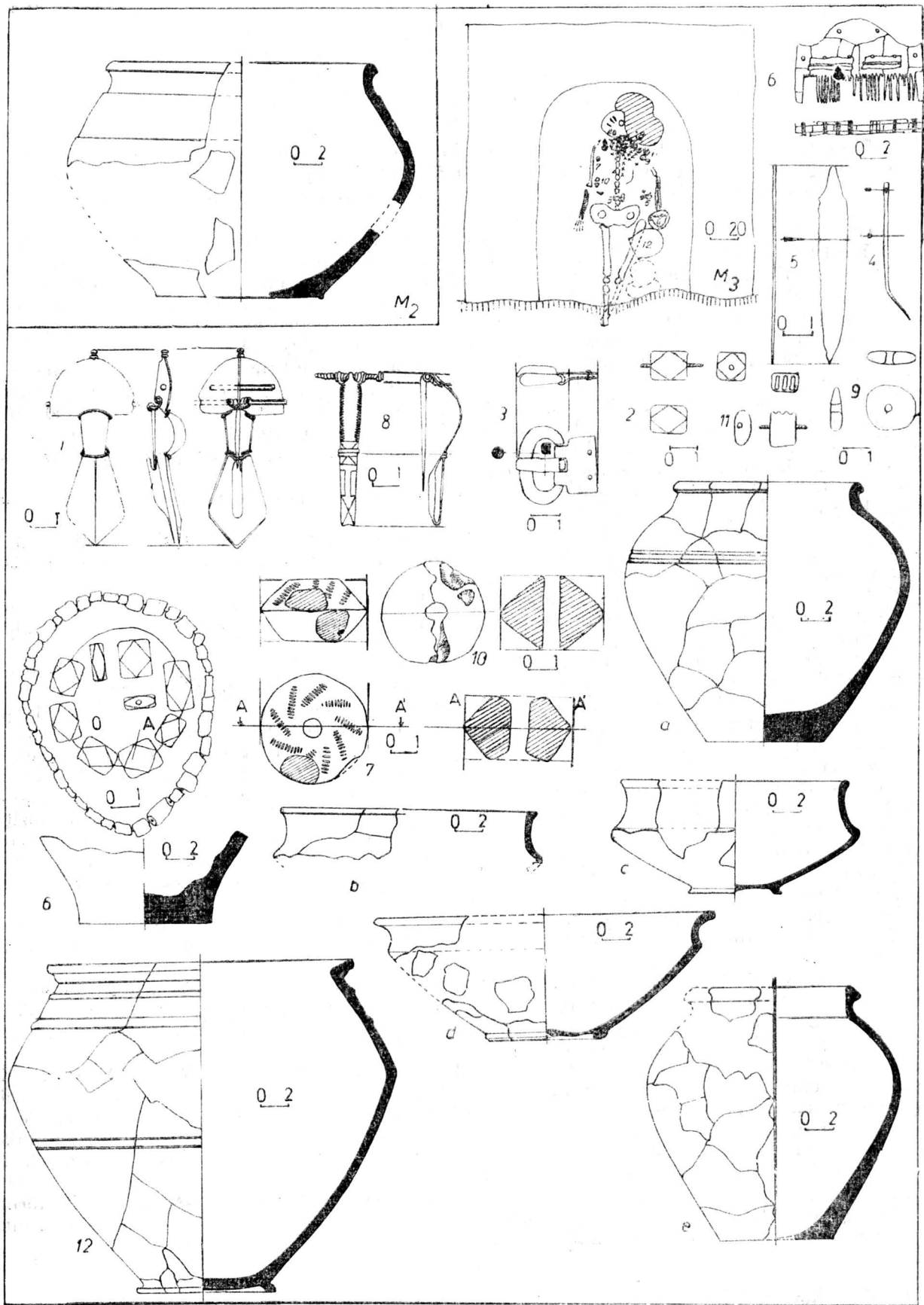

Fig. 2. M.2, urnă incinerare din pastă fină-cenușie; M.3, (mormint inhumate): 1, fibulă de argint; 2, mărgică poliedrică fațetată, din sticlă albastră; 3, cataramă de bronz cu placă rectangulară de prins cureaua; 4, ac de bronz; 5, cuțitaș de toaletă, bronz; 6, pieptene de os și fundul de vas în care a fost depus; 7, fusaiolă de lut (decorată la partea superioară); 8, fibulă de bronz, de tip gotic; 9, mărgică în formă de rondea, din chihlimbar; 10, fusaiolă de lut ars, spartă în două; 11, mărgică din material calcaros organic, alb; 12, vas din pastă cenușie, fină; a, e – pastă zgrunțuroasă; b, c, d, pastă cenușie, fină.

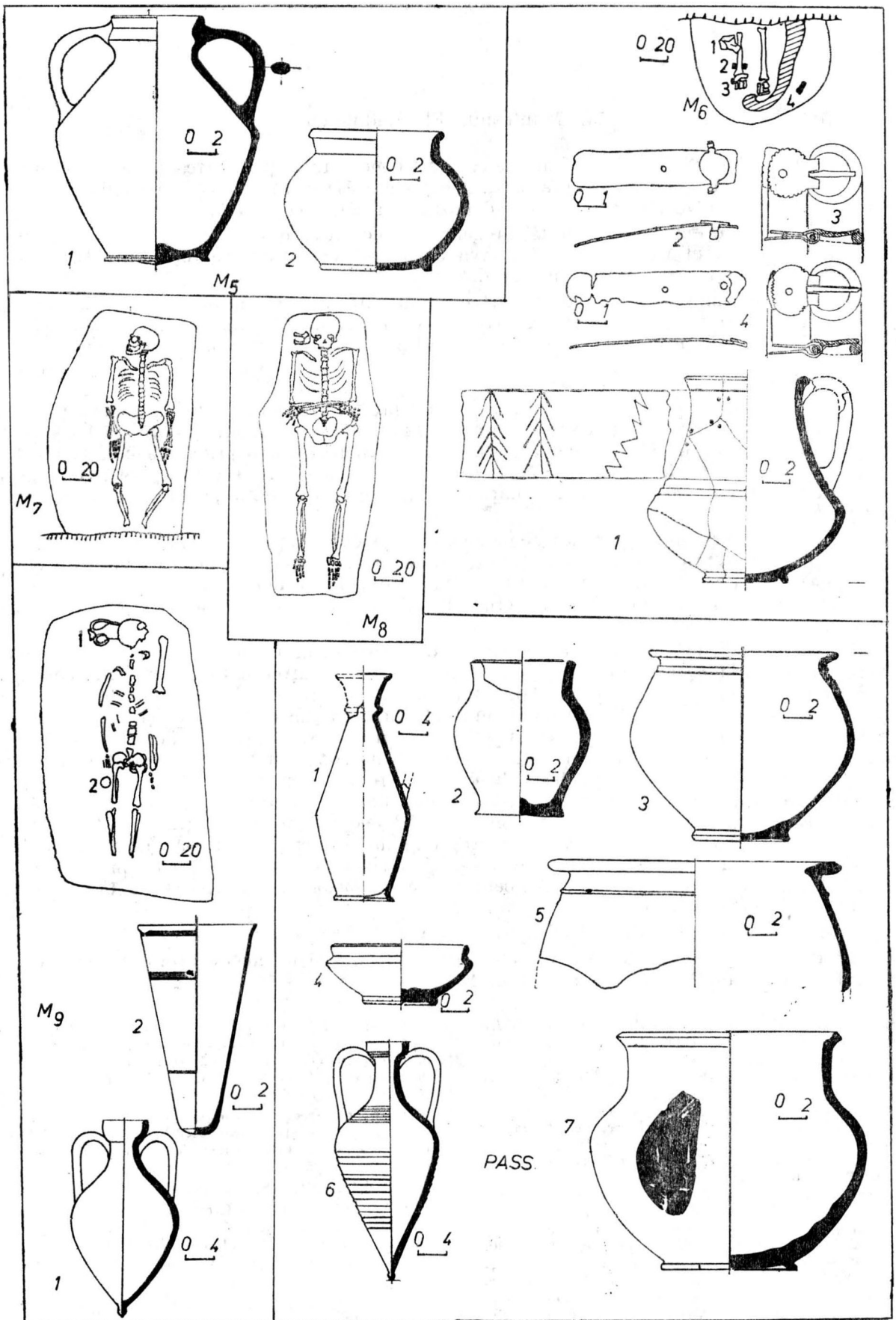

Fig. 3. M.5, 1, 2, vase din pastă cenușie, fină; M.7, M.8, morminte de înmormântare; M.9 (mormint de înmormântare): 1, amforetă; 2, pahar de sticlă; M.6 (mormint de înmormântare), fragmentar: 1, cană cenușie, fină, cu decor lustruit; 2, anexă pentru închiderea încălțăminte, din bronz; 3, cataramă de bronz cu placă rotundă pentru prins cureaua; 4, anexă pentru închis încălțăminte, din bronz, cataramă cu placă rotundă, ambele din bronz; Passim: 1, 3-5, 7, vase din pastă cenușie, fină; 2, vas sarmatic; 6, amforetă romană.

morminte de incinerare. Noi credem că acestea au fost concentrate spre partea sudică a necropolei, mormintele de înhumare aflându-se spre nord. Menționăm că nu am putut stabili limita de nord a necropolei, deoarece pământul excavat era depozitat în zona respectivă.

Ritualul de înmormintare: respectă în general obiceiurile din secolul IV e.n., consemnate în special pentru sud-estul Munteniei, fără a avea elemente deosebite¹. Ne reține atenția M.8 prin orientare și adincime și oarecum poziția maxilarului inferior².

Inventarul mormintelor nu este repartizat uniform, având morminte deosebit de bogate (M.3), dar și morminte fără nici un fel de inventar (M.7, M.8). Observăm și în această necropolă asociația poziției V—E (eventual cu deviații), cu lipsa inventarului din mormint³.

Inventarul metalic:

— Cele mai numeroase piese sînt cataramele de bronz. Toate cataramele, cu excepția uneia (M.1 — fig. 1/3), au placă pentru fixat cureaua. Forma plăcii este rectangulară (M.1 — fig. 1/3; M.3 — fig. 2/3) sau rotundă (M.6 — fig. 3/3, 4), folosind un nit pentru prinderea curei (M.6) sau două (M.1 și M.3), placa de curea din M.1 avînd nituri de argint. Decorul apare numai pe plăcile de curea rotunde din M.6 (marginea zimțată). Tipurile de cataramă găsite la Boanca au largi analogii în epocă⁴.

O atenție deosebită, ni se pare că trebuie acordată plăcuțelor pentru închiderea încălțămîntei⁵. Sînt două plăcuțe dreptunghiulare, din bronz, cu două orificii pentru nituire; una din ele prezintă o aplică circulară — prinsă cu un nit — din care pornesc două brațe îndoite la capete în unghi drept. Ele constituie (pînă la ora actuală) a doua descoperire de acest tip în arealul culturii de Mureș.

— Fibulele reprezintă următoarea categorie din inventarul metalic, mai bine reprezentată. Este vorba de trei fibule, două din M.3 și una din M.1. M.3 conține o fibulă cu semidisc și piciorul romboidal din argint, plasată pe umărul drept și una de bronz cu vagi urme de argintare pe fața piciorului întors pe dedesubt, găsită la umărul stîng. Fibula cu semidisc și picior romboidal are resort dublu, iar pe picior, la partea superioară și inferioară a arcuirii, două sîrme de argint torsionat, pentru ea existînd analogii numeroase atît în zonă, cît și în arealul culturii Sintana de Mureș⁶. Fibula cu picior întors pe dedesubt din M.3 are decor incizat pe întregul picior; partea arcuită este decorată cu două linii în zig-zag — cite una de fiecare parte — iar partea dreaptă a piciorului este marcată la capete prin cîte un „X” incizat pe toată lățimea. Între cele două decoruri alte două linii incizate crează două dreptunghiuri despărțite. Fibula din M.1, din bronz, descoperită în bazinul scheletului are doar un „X” incizat deasupra locului de prindere a port-grafei pe toată lățimea piciorului. Ambele fibule au piciorul întors pe dedesubt și fac parte din tipul așa-zis gotic⁷.

— Cuțitașele de toaletă din bronz apar în M.1 și M.3⁸:

— Diverse: o pensetă de bronz descoperită în M.3 și un ac de bronz, de asemenea cu partea inferioară îndoită, descoperit tot în M.3⁹.

¹ Bucur Mitrea, C. Preda, *Necropole din sec. al IV-lea e.n. din Muntenia*, București, 1966, p. 121—122; Ion Ioniță, *ArhMold*, 1966, p. 189—259.

² Expertiza antropologică se va publica într-un material viitor.

³ Bucur Mitrea, C. Preda, *op. cit.*, p. 124.

⁴ Cum exemplele sînt foarte numeroase, ne limităm la următoarele piese similare cu ale noastre: *cataramă fără placă*, cu corpul ovoidal: Spanțov, M.39 — Bucur Mitrea, C. Preda, *op. cit.*, p. 31, fig. 6/4; Tirgșor, M.79 — Gh. Diaconu, *Tirgșor, Necropola din secolele III—IV e.n.*, București, 1965, p. 57, pl. 85/1 — cu diferența că aceasta are limba de fier; *cataramă cu placă de prins cureaua* — placă rectangulară: Spanțov, M.67 — Bucur Mitrea, C. Preda, *op. cit.*, p. 40, fig. 94/1 (cu mențiunea că aceasta este din argint), Tirgșor, M. 275 — Gh. Diaconu, *op. cit.*, p. 71, pl. 129/7; *cataramă, cu placă rotundă*: Mogoșani, M.66, idem, *Mogoșani, Necropola din secolul IV e.n.*, Tirgoviște, 1970, p. 16 și 29, fig. 13/7, Spanțov, M.4 — Bucur Mitrea, C. Preda, *op. cit.*, p. 20, fig. 10/3 (deși are decor diferit, tipul este același).

⁵ Analogii, deocamdată, la Mogoșani, M.66 (vezi nota 4). Remarcăm faptul că în ambele cazuri cataramele au placuța de prins cureaua rotundă (vezi și mormintul nr. 1/1964 de la Bratei — Ligia Birzu, *SCIVA*, 37, nr. 1, fig. 2, p. 94—95) deși aparent nu au nici o legătură.

⁶ Bucur Mitrea, C. Preda, *op. cit.*, Izvcrul, M. 32, p. 77—78, fig. 206/1, 4 și Al. Odobescu, M. 11, p. 99, fig. 238/1. Problema este tratată pe larg de Gh. Diaconu, *Dacia*, NS, 18, 1973, p. 257—275.

⁷ Idem, *Dacia*, NS, 15, 1971, p. 239—267.

⁸ Analogii la Bucur Mitrea, C. Preda, *op. cit.*, Spanțov, M.7, p. 21 și 139, fig. 14/5, 6; Gh. Diaconu, *Mogoșani...*, M.78 (incinerare), p. 16, 31, fig. 14/1; Radu Vulpe, *Izvoare, săpăturile din 1936—1948*, București, 1957, fig. 326, M.8, p. 309—310.

⁹ Analogii pentru ac: Gh. Diaconu, *Tirgșor...*, M.133, p. 61, p. 97.1/7; idem, *Mogoșani*, M.52, p. 27—28, fig. 15/6; Radu Vulpe, *op. cit.*, p. 309, fig. 331/1 etc.

— Penseta de bronz a fost găsită împreună cu o piesă de fier de care era sudată prin oxizi naturali, în prelungirea căreia era o bucățiță de lemn. Cum aceste piese se aflau în imediata vecinătate a cuțițașului de bronz și aveau alăturat și catarama simplă, nu excludem ipoteza unei teci de lemn pentru cuțițaș; oricum, penseta este o apariție destul de rară în cadrul culturii Sintana de Mureș, având bune analogii cu piesa descoperită la Izvoare¹⁰.

Inventarul din os :

— Este alcătuit din doi piepteni confecționați din trei plăci suprapuse, prinse cu nituri din bronz. Pieptenii au formă de clopot, cu umerii înălțați în unghi și mînerul neaccentuat¹¹.

Mărgele :

— Se găsesc doar în M.3 într-o mare cantitate și diversitate. Sînt 37 de mărgele tubulare de coral, 6 mărgele polifațetate de cornalină, o mărgică plată circulară de chihlimbar, o mărgică polifațetată de sticlă albastră (utilizată ca cercel?) și o mărgică din material alb, organic (calcar), cu trei incizii pe o parte. În general, aceste tipuri își află analogii la nordul Dunării, în aria culturii Sintana de Mureș și zonele limitrofe¹².

Fusaiole :

— Sînt două, găsite în M.3. Ambele sînt bitronconice, din lut ars, una din ele avînd pe fața superioară un decor obținut cu roțița; fusaiola prezintă două ciobituri. Cea de-a doua, fără decor, are și ea două lovituri, a doua provocînd ruperea piesei în două (probabil au fost ciobite ritual la depunerea în groapă).

Ceramica :

— Cu o singură excepție (un vas de origine sarmatică — fig. 3 pass/2), întreaga ceramică este lucrată la roată.

— Ceramica din pastă cenușie, fină, cuprinde 14 vase: un castronaș carenat (fig. 3 pass/4), passim, două castroane carenate (fig. 2/b, c), M.3, o strachină cu profilul în forma literei „S” (fig. 2/d), M.3¹³, o cană (fig. 3/1), M.6, un uleioc (fig. 3/1), M.5, și opt oale de diferite dimensiuni, comune în epocă, cu buza teșită orizontal sau ușor răsfrîntă în afară, de multe ori cu una sau două nervuri, pe umeri.

— ceramica din pastă zgrunțuroasă cuprinde 4 vase piriforme de diferite dimensiuni (inclusiv un fund de vas, în care era depus un pieptene — M.3).

— Două amforete romane, din care una (fig. 3/6-pass) cu „coastă”. Elemente deosebite credem că intrunesc cana din M.6, care are ca decor, obținut în tehnica lustruirii, doi brăduți și o cană (fig. 3/1 — pass), care imită forma unui vas de sticlă în lut. Menționăm că primul vas (cana cu brăduți lustruiți, prezintă numeroase orificii pentru legături de plumb.

Vase de sticlă :

— Există doar un pahar conoidal, în M.9, cu analogii la Spanțov¹⁴, Mitreni¹⁵, Izvorul¹⁶, Tirgșor¹⁷ și Mogoșani¹⁸. Exemplarul nostru este executat dintr-o sticlă albă-verzuie, cu pereții subțiri, buza ușor evazată și umbo pe fund. S-a descoperit într-o perfectă stare de conservare (datorită, probabil, poziției inițiale) și posedă o stabilitate destul de bună, în ciuda formei sale. Ca decor, prezintă trei benzi circulare și paralele, obținute prin abraziune.

¹⁰ *Ibidem*, p. 310, fig. 331/2, fig. 330, p. 310; Gh. Bichir, *Thraco-Dacica*, 9, 1—2, 1988, p. 103, fig. 6/3; C. Preda, *Callatis, necropola romano-bizantină*, București, 1980, p. 62.

¹¹ Analogii pentru piepteni: Radu Vulpe, *op. cit.*, p. 299, fig. 318/3; Bucur Mitrea, C. Preda, *op. cit.*, Spanțov, M. 52, p. 34, fig. 73/3, Independența, M.6, p. 48—49, fig. 115/3, Izvorul, M.19, p. 74, fig. 194/1 și M.30, p. 76—77, fig. 204/2, Al. Odobescu, M.11, p.99, fig. 238/4. Pentru evoluția acestor piese vezi și Gh. Diaconu, *SCIVA*, 23, 1972, 3, p. 463—468, precum și *Tirgșor...*, p. 102—104.

¹² C. Preda, *Callatis...*, p. 55—60.

¹³ Despre evoluția farfuriilor castron, cf. Gh. Diaconu, *SCIVA*, 23, 1978, 4, cu analogii bune pentru vasele noastre:

p. 521, fig. 2/1, 2; de asemenea, ample analogii cu întreaga gamă a ceramicii se pot stabili cu piesele descoperite la Adu-nații-Copăceeni și Mironcești (în două cuptoare) informații de la domnii Vasile Barbu și Christian Schuster, cărora le mulțumim și pe această cale.

¹⁴ Bucur Mitrea, C. Preda, *op. cit.*, M. 13, p. 23.

¹⁵ *Ibidem*, p. 82, fig. 216.

¹⁶ *Ibidem*, M.6, p. 70, fig. 178/1 și M.7, fig. 179/1, precum și p. 143—144.

¹⁷ Gh. Diaconu, *Tirgșor...*, M. 195, p. 66, pl. 116/8, și pl. 106—108.

¹⁸ *Idem*, *Mogoșani...*, p. 18, fig. 5/10, 13, M.8, p. 21—22, M.50, p. 27.

Vestigiile din necropola de la Boanca, ne îndreptăţesc să considerăm ca probabilă datarea în a doua jumătate a secolului IV e.n.

★

În ceea ce priveşte necropola de pe Bulevardul Păcii din municipiul Călăraşi, aceasta a fost surprinsă cu ocazia săpării unui şanţ pentru lucrări edilitare¹⁹. Au fost depistate două morminte (fig. 4 — planul general), ce ne-au făcut să credem că ne aflăm în faţa unei noi necropole din secolul IV e.n. pe teritoriul oraşului.

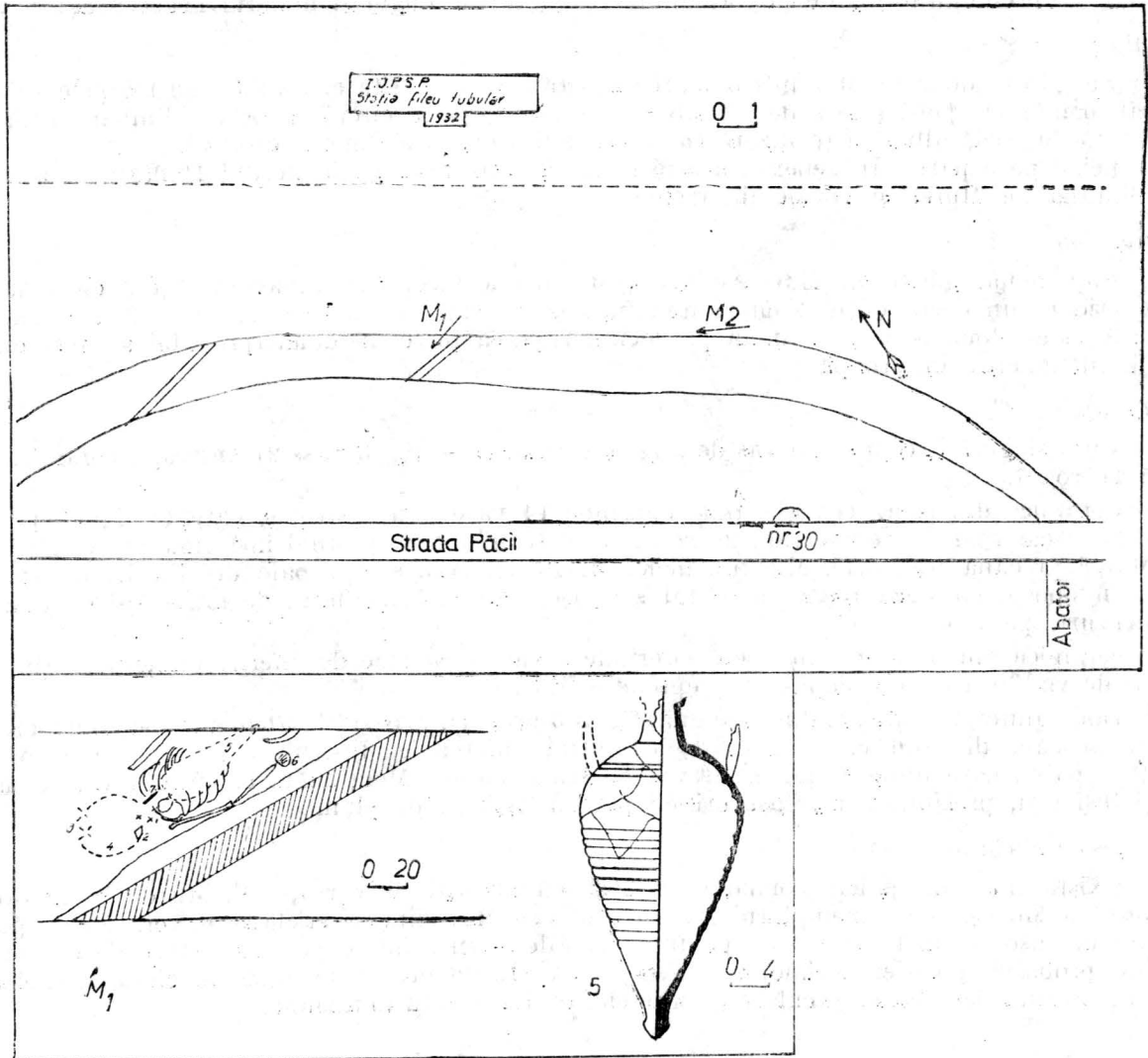

Fig. 4, Plan general al şantierului de salvare, Călăraşi, B-dul Păcii; M.1 (mormint înhumaţie): 1—4 locul mărgelilor de sticlă (2 — cornalină); 5, amforă romană; 6, pământ de consistenţă şi culoare diferită; 7, locul fibulei.

M.1 se află la o adâncime de 2,45 m şi a fost protejată de o țeavă îngropată între -1,65 — 1,95 m. Din păcate, „descoperitorii” au deranjat craniul şi amfora depusă pe piept, rupând şi aruncând fibula ce se afla pe clavicula stîngă. Orientarea scheletului era V—E. În jurul craniului s-au descoperit 6 mărgeluşe poliedrice de sticlă de dimensiuni foarte mici şi una de cornalină de dimensiuni medii (fig. 4/M.1).

¹⁹ La săpătura de salvare a participat şi Dan Elefterescu.

Mormintul 2, orientat VNV—ESE, la aceeași adâncime, nu avea nici un inventar. Datarea probabilă: a doua jumătate a secolului IV e.n.

★

În încheiere, dorim să facem o scurtă precizare: în ceea ce privește sfârșitul culturii Sintana de Mureș, observațiile făcute la Moara²⁰ și Cireșanu-Mizil²¹ merită o atenție deosebită în cercetările viitoare. După părerea noastră această cultură nu poate sfinși brusc în anii 376—381.

Existența paharelor de sticlă conoidale (care se datează la începutul secolului V e.n.²²) în număr destul de mare, ca și apariția pieptenilor de os bifili (Spanțov²³, Copuzu²⁴) din aria culturii Sintana de Mureș, pot reprezenta jaloane de împingere a datei de încheiere a culturii, dincolo de 376—381. De altfel, Ion Nestor considera, la vremea respectivă, că acest tip de pieptene ar indica o prelungire a culturii în discuție²⁵.

Zwei, dem 4 Jh. n. Chr. angehörende, im Südosten Munteniens, neuentdeckte Gräberfelder

ZUSAMMENFASSUNG

Die im Jahre 1989 in Boanca und Călărași unternommenen Rettungsgrabungen, führten im ersten Gräberfeld zur Entdeckung von 9 (von denen eins ein Urnengrab ist), in dem zweiten von 2 Gräber. Die aus Licht geförderten Skelette, Eisen-, Glas-, Knochen- und Keramikwaren geben uns die Gewissheit, daß beide Bestattungszonen von den Sintana de Mureș — Trägern (4Jh. n. Chr.) benützt wurden.

ERLÄUTERUNG DER ABBILDUNGEN

- 1 Abb., A: Landkarte der Zone, B: Ausgrabungsplan, M1 (Bestattungsgrab), 1: Knochenkamm, 2: Bronzepinzette, 3: Bronzeschnalle (Silbernielen), 3: Ovale Bronzeschnalle, 4: Gothische Bronzefibel, 5: Messerchen (Bruchstück), 6: Grobkeramikgefäß, 7: Feingraukeramikgefäß.
- 2 Abb., M2: Feingraukeramikurne, M3 (Bestattungsgrab), 1: Silberfibel, 2: Blaue Glasperle, 3: Rechteckige Riemenbronzeschnalle, 4: Bronzenadel, 5: Bronzewesserchen, 6: Knochenkamm und Gefäßboden, 7: Keramikspindel, 8: Gothische Bronzefibel, 9: Bernsteinperle, 10: Keramikspindel, 11: Perlehen, 12: Feingraukeramikgefäß, a, c: Grobpaste, b—d: Feingraupaste.
- 3 Abb., M5, 1—2: Feingraupastegefäße, M7, M8: Bestattungsgräber, M9 (Bestattungsgrab): 1: Amphora, 2: Glasbecher, M6 (Bestattungsgrab): 1: Feingraukanne mit geschliffener Verzierung, 2: Bronzestück für das Schuhschliessen, 3: Runde Bronzeschnalle, 4: Bronzestück für das Schuhschliessen und eine Bronzeschnalle, Pass.: 1, 3—5, 7: Feingraugefäße, 2: Sarmathisches Gefäß, 6: Römische Amphora
- 4 Abb., Gesamtplan der Rettungsgrabungen aus Călărași, Păcii-Straße, M1 (Bestattungsgrab): 1—4 Fundort der Glasperlen, 5: Römische Amphora, 6: Verschiedene farb- und reichhaltige Erdschichten, 7: Fundort der Fibel

²⁰ Emil Ioan Emandi, SCIVA, 27, 1976, 3, p. 391.

²¹ V. I. Teodorescu, apud Gh. Diaconu, SCIVA, 29, 1978, 4, p. 518; ca și în necropola de la Barcea: Stela Tau, Mircea Nicu, Materiale, 16, 1986, p. 172—179.

²² E. A. Simonovici, apud Gh. Diaconu, *Mogoșani...*, p. 18.

²³ Bucur Mitrea, C. Preda, *op. cit.*, p. 141, fig. 33/2.

²⁴ Crișan Mușeteanu, *Cultură și civilizație la Dunărea de Jos*, II, 1986, fig. 4/14, p. 216.

²⁵ Apud Sebastian Morintz, C. Preda, Materiale, 5, p. 170. Vezi și Ligie Bârzu, *op. cit.*, p. 97, deși opinia domniei sale este diferită.

